

Î N C H E I E R E

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul – Valeriu Doagă

Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Nina Vascan

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de reprezentantul Tatianeii Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2018,

adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Talpa împotriva Axeniei Goțonoaga, intervenienți accesorii Subdiviziunea Cadastrală Teritorială „Ialoveni” din cadrul Departamentului Cadastru al Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, notarul Oleg Chetreanu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, recunoașterea bunului imobil ca patrimoniu succesoral al defunctului Constantin Talpa și compensarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La 01 aprilie 2016, avocatul Doina-Ioana Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată în numele Tatianeii Talpa împotriva Axeniei Goțonoaga, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial „Ialoveni” al Întreprinderii de Stat „Cadastru” și notarul Oleg Chetreanu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, recunoașterea bunului imobil ca patrimoniu succesoral al defunctului Constantin Talpa și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a menționat că, reclamanta este fiica defunctului Constantin Talpa și că, în ziua decesului acestuia, tatăl reclamantei deținea cu drept de proprietate terenul pentru construcții identificat prin numărul cadastral XXXXX și casa de locuit amplasată pe acest teren.

Astfel, după decesul tatălui său, la 01 noiembrie 2012, reclamanta a depus o cerere la notarul Oleg Chetreanu, prin care a acceptat succesiunea, notarul publicând în Monitorul Oficial nr.18-21 din 25 ianuarie 2013 anunțul despre deschiderea dosarului succesoral. Ulterior, la expirarea termenului de 6 luni, după ce nimeni nu a mai depus declarație de acceptare a succesiunii, reclamanta a solicitat OCT „Ialoveni” extrasul din Registrul bunurilor imobile asupra bunurilor ce-i aparțineau tatălui său și care drept consecință formează patrimoniul succesoral al acestuia. Însă, OCT „Ialoveni” a refuzat eliberarea informației, motivând că există o hotărâre judecătorească prin care s-a recunoscut după Axenia Goțonoaga dreptul de proprietate asupra imobilelor nominalizate.

La capitolul dat, reprezentantul reclamantei susține că Tatiana Talpa nu a fost atrasă în procesul inițiat de Axenia Goțonoaga, deși ultima cunoștea despre reclamantă și de faptul că ultima a depus declarație de acceptare a succesiunii.

Astfel, după ce a aflat despre existența hotărârii Judecătoriei Ialoveni din 18 iulie 2013, Tatiana Talpa a depus cerere de apel împotriva acesteia, solicitând să fie atrasă în proces, iar ulterior și cerere de recurs, ca persoană a cărei drepturi sunt lezate în mod direct de această hotărâre, însă acestea au fost respinse.

În această ordine de idei, subliniază că reclamanta Tatiana Talpa și pârâta Axenia Goțonoaga nu au fost anterior în litigiu cu privire la bunurile imobile ce fac acum obiect material al litigiului din speță.

La caz, reprezentantul reclamantei relevă că la baza emiterii hotărârii Judecătoriei Ialoveni din 18 iulie 2013 a stat contractul de vânzare-cumpărare din 11 mai 2011, care *de facto* reprezintă o recipisă prezentată în copie.

La fel, afirmă că tatăl reclamantei nu avea alt loc de trai și niciodată nu ar fi putut vinde propria casă, pentru că nu avea unde să se mute cu traiul. Ba mai mult decât atât, din conținutul recipisei rezultă că de fapt Constantin Talpa și Axenia Goțonoaga ar fi avut o înțelegere despre întreținerea pe viață a defunctului.

Opinează că, în situația în care aceasta ar fi fost o tranzacție de vânzare-cumpărare, ea urma a fi întocmită în formă scrisă și autenticată notarial, cu înregistrarea imediată a bunului astfel obținut de pârâtă. Totuși, reprezentantul reclamantei consideră că suma de 20 000 de lei nu este una mică și pârâta, în timp cât defunctul era în viață, urma să întreprindă acțiuni în sensul înregistrării dreptului său de proprietate asupra imobilelor, fapt care nu a fost efectuat deoarece între ea și defunct era înțelegerea de întreținere pe viață și nu de vânzare-cumpărare cum se pretinde.

Corelând circumstanțele evocate, reprezentantul reclamantei invocă faptul că, în speță, autentificarea notarială a tranzacției nu s-a realizat pe motiv că nu a existat consimțământul defunctului la încheierea unei asemenea tranzacții. Astfel, contractul de vânzare-cumpărare încheiat între Constantin Talpa și Axenia Goțonoaga este fictiv și drept consecință este lovit de nulitate absolută.

Solicită a constata nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare a imobilului identificat prin numărul cadastral XXXXX, situat XXXXX încheiat între Constantin Talpa și Axenia Goțonoaga, cu radierea din Registrul de stat al bunurilor imobile a dreptului de proprietate al Axeniei Goțonoaga asupra acestuia; a recunoaște imobilul nominalizat ca patrimoniu succesoral al defunctului Constantin Talpa; și compensarea din contul Axeniei Goțonoaga a cheltuielilor de judecată.

Judecătoria Hîncești (sediul Ialoveni), prin hotărârea din 28 aprilie 2017 (f.d.128, 137-141), a respins cererea de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 31 ianuarie 2018 (f.d. 186, 187-197), a respins apelul declarat de reprezentantul Tatiane Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu și a menținut hotărârea Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 28 aprilie 2017.

Prima instanță și instanța de apel și-au întemeiat soluțiile adoptate pe dispozițiile art. 16 alin. (1), art. 118 alin. (1) și (3), art.254 alin. (3) din Codul de procedură civilă; art. 195 alin. (1) și (2), art. 199 alin. (1) și (2), art. 217, art. 221, art. 666 alin.(1) și (2), art. 753, art. 315 și art. 316 din Codul civil, art. 46 și art. 120 din Constituția Republicii Moldova.

În consolidarea soluțiilor sale, Judecătoria Hîncești (sediul Ialoveni) și Curtea de Apel Chișinău au reținut că, prin acțiunea dedusă judecătii, se solicită constatarea nulității unui act juridic care a fost declarat valabil printr-o hotărâre judecătorească. Or, prin hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 18 iulie 2013, devenită irevocabilă la 19 martie 2014 în baza deciziei Curții Supreme de Justiție, s-a recunoscut valabil contractul de vânzare-cumpărare încheiat la 10 mai 2011, între Axenia Goțonoaga și Constantin Talpa, obiect al căruia constituie bunul imobil identificat prin numărul cadastral XXXXX înregistrat pe numele lui Constantin Talpa. Deopotrivă, drept consecință, s-a recunoscut dreptul de proprietate al Axeniei Goțonoaga asupra acestui bun imobil.

Subsecvent, instanța de apel a notat că Tatiana Talpa a depus cerere de revizuire a hotărârii Judecătoriei Ialoveni din 18 iulie 2013, însă, aceasta a fost respinsă ca inadmisibilă, circumstanță care în esență combate alegația precum că prin neatragerea ei la examinarea acelei cauze i se lezează dreptul la apărare.

La 10 aprilie 2018, reprezentantul Tatianei Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2018, prin care solicită casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată (f.d. 202-205).

În motivarea recursului invocă neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată, aplicarea unei legi care nu trebuia să fie aplicată și interpretarea în mod eronat a legii, menționând în acest sens că prima instanță și instanța de apel nu au pătruns în esența litigiului și nu au identificat cadrul legal ce guvernează raportul material litigios.

Astfel, opinează că hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 18 iulie 2013 nu îi este opozabilă Tatianei Talpa, deoarece aceasta nu a fost înștiințată și atrasă în procesul civil finalizat cu emiterea acestui act judecătorec de dispoziție. Prin urmare, instanțele inferioare eronat au aplicat principiul *res judicata*, deoarece obiectul prezentei acțiuni civile și al acțiunii cauzei civile finalizate prin emiterea hotărârii Judecătoriei Ialoveni din 18 iulie 2013 sunt distincte, iar recurenta nu a avut calitate procesuală în cadrul aceluși dosar.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, acesta este inadmisibil, din motivele ce succed.

Articolul 431 din Codul de procedură civilă consemnează în alineatul (2) că, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

- a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);
 - a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);
 - b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;
 - c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;
 - d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

Prin prisma art. 434 în alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, instanța de recurs atestă că, în speță, calea de atac a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilită data comunicării deciziei Curții de Apel Chișinău 31 ianuarie 2018, iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului de a ataca actul judecătoresc de dispoziție al instanței de apel.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, conform prevederilor art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să fie dactilografată și trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective.

Analizând cuprinsul cererii de recurs depuse de reprezentantul Tatianeii Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu, completul de admisibilitate evocă faptul că argumentele invocate în aceasta (f.d. 202-205), în esența lor, sunt similare alegațiilor inserate în cererea de apel (f.d. 146-149). Astfel se deduce că cererea de recurs *de facto* este o transpunere a motivelor din cererea de apel. Prin urmare, acestea nu pot fi

reținute de către completul de admisibilitate, deoarece recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat.

La acest capitol, instanța de recurs atestă că reprezentantul recurenteii nu a evidențiat în cererea de recurs formulată memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la reiterarea unor circumstanțe care au fost supuse examinării în ordine de apel.

În acest sens, urmează a se evidenția faptul că nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Astfel, este de menționat că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera nelegalitatea hotărârii.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiul prevăzut de art. 386 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, aplicabil doar procedurii de apel și nu se regăsesc în art. 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece reprezentantul Tatianeii Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului reprezentantului recurenteii cu soluția dată de instanțele inferioare, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67*). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de reprezentantul Tatianeii Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că prezenta cerere de recurs a fost depusă după ce Tatiana Talpa a avut posibilitatea de a fi auzită de o instanță de fond

și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea *mutatis mutandis* „*Levages Prestations Services*” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurenteii i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzită combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (*Blücher împotriva Cehiei*, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art.432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de reprezentantul Tatianeii Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2018, în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

A considera inadmisibil recursul declarat de reprezentantul Tatianeii Talpa, avocatul Doina-Ioana Străisteanu împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2018, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Talpa împotriva Axeniei Goțonoaga, intervenienți accesorii Subdiviziunea Cadastrală Teritorială „Ialoveni” din cadrul Departamentului Cadastru al Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, notarul Oleg Chetreanu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, recunoașterea bunului imobil ca patrimoniu succesoral al defunctului Constantin Talpa și compensarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan